

Proloog

De nacht was zwaar van de geur van mens. De warg, zijn grijsbruine vacht vol schaduwvlekken, stopte onder een boom en snoof. Een zuchtje wind uit het naaldhout bracht de mensengeur naar hem toe, met een lichtere zweem van vos en haas, zeehond en hert, zelfs wolf. De warg wist dat het ook mensengeuren waren: het was de stank van oude huiden, dood en verzuurd, bijna onmerkbaar onder de sterke lucht van rook en bloed en verrotting. Alleen de mens stroopte de huid van andere beesten om de vacht en het bont te dragen.

Wargs waren niet bang voor de mens, zoals wolven. Haat en honger kronkelden in zijn maag en met een laag gegrom riep hij zijn eenogige broer en zijn kleine, sluwe zuster. Terwijl hij tussen de bomen door rende, volgde zijn roedel hem op de voet. Ook zij hadden de geur opgevangen. Terwijl hij voortjoeg kon hij ook door hun ogen kijken en hij zag een glimp van zichzelf voorop. De adem van de groep steeg warm en wit op uit de lange, grijze kaken. Ijs had zich vastgezet tussen hun klauwen, hard als steen, maar de jacht was ingezet en hun prooi lag voor hen. *Vlees*, dacht de warg, *vlees*.

Een mens alleen was maar een zwak wezen. Groot en sterk was hij, met goede scherpe ogen, maar dof van gehoor en ongevoelig voor geur. Hert en elanden, zelfs hazen waren sneller; beren en zwijnen sterker in een strijd. Maar mensen in roedels waren gevaarlijk. Terwijl de wolven hun prooi naderden, ving de warg het geknars van een jong op, het geknars van de sneeuw van gisteravond onder de lompe mensenpoten, het geratel van hardhuiden en de lange grijze klauwen die mensen bij zich droegen.

Zwaarden, fluisterde een stem in hem, *speren*.

De bomen droegen tanden van ijs, die zich ontblootten aan

de kale bruine takken. Een oog drong door het struikgewas, de sneeuw stooft op. Zijn roedelgenoten volgden. Heuvel op en helling af renden ze, tot het woud zich voor hen opende en ze de mensen zagen. Er was een wijfje bij. De in bont gewikkelde bundel in haar armen was haar jong. *Haar als laatste*, fluisterde de stem, *de mannen zijn het gevaarlijkst*. Ze brulden naar elkaar zoals mensen doen, maar de wargs konden hun doodsangst ruiken. Een had een houten tand zo lang als hijzelf. Hij wierp hem, maar zijn hand trilde en de tand vloog hoog over.

Toen viel de roedel aan.

Zijn eenogige broer stootte de tandwerper ruggelings in een sneeuwhoop en rukte zijn keel open terwijl hij worstelde. Zijn zuster glipte achter de tweede man en viel hem van achter aan. Dus waren het wijfje en het jong voor hem.

Ook zij had een lange tand. Een kleintje van bot, maar ze liet hem vallen toen de kaken van de warg zich om haar heen sloten. Toen ze viel, sloeg ze haar armen nog vaster om haar jankende jong. Onder al haar vachten was het vrouwtje vel over heen, maar haar uiers zaten vol melk. Het meest malse vlees zat aan het jong. De wolf liet de beste stukken over voor zijn broer. Terwijl de roedel zich te goed deed, kleurde rond de karkassen de bevroren sneeuw roze en rood.

Mijlenver weg, in een hut van modder en stro met een rieten dak, een rookgat en een vloer van aangestampde aarde, zat Varamyr te rillen en te hoesten en zijn lippen af te likken. Zijn ogen waren rood, zijn lippen gebarsten, zijn keel uitgedroogd maar de smaak van bloed en vet vulde zijn mond, al schreeuwde zijn opgezwollen buik om eten. *Kindervlees*, dacht hij, en herinnerde zich Bobbel. *Mensenvlees*. Was hij zo diep gezonken dat hij smachtte naar mensenvlees? Hij kon Haggon haast horen grommen. ‘Mensen mogen het vlees van beesten eten, en beesten het vlees van mensen, maar een mens dat mensenvlees eet is een gruwel.’

Gruwel. Altijd al Haggons favoriete woord. *Gruwel, gruwel, gruwel*. Het eten van mensenvlees was een gruwel, te paren als wolf met wolf was een gruwel en het soldaat maken

van het lichaam van een ander mens was de grootste gruwel die er bestond. *Haggon was zwak, bang voor zijn eigen kracht. Hij stierf snikkend en eenzaam terwijl ik zijn tweede leven uit hem scheurde.* Varamyr had zelf het hart verslonden. *Hij leerde me veel, steeds meer, en het laatste wat ik van hem opstak was de smaak van mensenvlees.*

Wel als wolf, dat sprak vanzelf. Hij had nooit mensenvlees gegeten met mensentanden. Hij misgunde zijn roedel hun feestmaal niet. De wolven waren al net zo uitgehongerd als hij, uitgemergeld en koud en snakkend naar eten en de prooi... *twee mannen en een vrouw, een baby in haar armen, op de vlucht voor de nederlaag, in de armen van de dood. Ze zouden hoe dan ook spoedig zijn omgekomen, van de kou of van de honger. Op deze manier was het beter, sneller. Een daad van barmhartigheid.*

‘Een daad van barmhartigheid,’ zei hij hardop. Zijn keel was schor, maar het was fijn om een menselijke stem te horen, al was het die van hemzelf. De lucht was muf en vochtig, de grond was koud en hard en zijn vuurtje gaf meer rook dan warmte af. Hij ging zo dicht bij de vlammen zitten als hij durfde, afwisselend hoestend en rillend. Zijn zij klopte waar de wond was opengegaan. Zijn broek was tot de knie doorweekt met bloed, dat tot een harde bruine korst was opgedroogd.

Distel had hem gewaarschuwd dat het kon gebeuren. ‘Ik heb het zo goed mogelijk dichtgenaaid,’ had ze gezegd. ‘Maar je moet wel rusten om het te laten genezen, anders gaat de wond weer open.’

Distel was de laatste van zijn metgezellen geweest, een speerwoud, zo taai als een oude wortel, vol wratten, windschraal en gerimpeld. De anderen hadden hem onderweg verlaten. Een voor een bleven ze steeds verder achter of holden vooruit, op weg naar hun dorpjes van vroeger, of het Melkwater, of Hardenheim of een eenzame dood in het woud. Varamyr wist het niet en het kon hem ook niets schelen. *Ik had een van hen moeten nemen toen ik de kans had. Een van de tweeling, of die grote vent met dat litteken op zijn gezicht, of de jongeling met het rode haar.* Maar hij was bang geweest. Een van de an-

deren had door kunnen krijgen wat er aan de hand was. Dan zouden zij zich tegen hem hebben gekeerd en hem hebben vermoord. En Haggons woorden spookten door zijn hoofd, en zo had hij zijn kans voorbij laten gaan.

Na de veldslag hadden er duizenden rondgezworven door de bossen, hongerig, bang, op de vlucht voor het bloedbad dat bij de Muur over hen was neergedaald. Sommigen hadden iets gemompeld over een terugkeer naar de huizen die ze hadden verlaten, anderen over een tweede aanval op de poort, maar de meesten liepen verloren rond, zonder idee waar ze heen moesten of wat ze moesten doen. Ze waren aan de zwartgemantelde kraaien en de ridders in hun grijze staal ontkomen, maar nu zaten nog meedogenlozer vijanden hen op de hielen. Elke dag lagen er meer lijken langs de weg. Sommigen stierven van honger, sommigen van kou, sommigen door ziekte. Anderen werden afgeslacht door dezelfde lieden die hun wapenbroeders waren geweest toen ze naar het zuiden opmarcheerden met Mans Roover, de Koning-achter-de-Muur.

Mans is gesneuveld, zeiden de overlevenden met wanhopige stem tegen elkaar, *Mans is gevangengenomen*, *Mans is dood*. ‘Harma is dood en Mans is opgesloten, de rest is gevluht en heeft ons verlaten,’ had Distel gezegd, terwijl ze zijn wond dichtnaaide. ‘Tormund, de Huiler, Zesvachten, al die dappere aanvoerders. Waar zijn ze gebleven?’

Ze kent me niet, besefte Varamyr toen, *en waarom zou ze ook?* Zonder zijn beesten zag hij er niet als een groot man uit. *Ik was Varamyr Zesvachten, die het brood brak met Mans Roover*. Hij had zichzelf Varamyr genoemd toen hij tien jaar oud was. *Een naam voor een heer, een naam voor balladen, een machtige naam, en schrikwekkend*. En toch was hij als een bang konijn voor de kraaien weggerend. De verschrikkelijke Heer Varamyr was een schijtlijster geworden, maar hij kon het niet verdragen dat zij daar weet van had, en daarom had hij de speervrouw verteld dat zijn naam Haggon was. Naderhand had hij zich afgevraagd waarom juist die naam in hem was opgekomen, van alle namen die hij had kunnen kiezen. *Ik at zijn hart en dronk zijn bloed, en nog blijft hij me achtervolgen*.

Op een dag, tijdens hun vlucht, kwam er een ruiter op een broodmager wit paard langs gegaloppeerd, schreeuwend dat ze allemaal naar het Melkwater moesten gaan, dat de Huiler krijgers rekruteerde om de Schedelbrug over te steken en de Schaduwtoeren in te nemen. Velen volgden hem; de meesten deden het niet. Later ging er een norse krijger in bont en amber van kookvuur tot kookvuur, en hij drong er bij alle overlevenden op aan naar het noorden te gaan en hun toevlucht te nemen in de vallei van de Thenns. Waarom hij dacht dat ze daar veilig zouden zijn als de Thenns die plek zelf meteen ontvlucht waren, kwam Varamyr nooit te weten, maar honderden volgden de man in bont. Nog een paar honderd gingen achter de bosheks aan die een visioen had gehad van een vloot vol schepen die het Vrije Volk naar het zuiden zouden varen. ‘We moeten de zee opzoeken,’ gilde Moeder Mol en haar volgelingen gingen naar het oosten.

Varamyr had daarbij kunnen zijn, als hij maar niet zo zwak was geweest. De zee was grijs en koud en ver weg en hij wist dat hij daar waarschijnlijk niet levend aan zou komen. Hij was negen keer gestorven en weer stervende, en dit zou zijn ware dood zijn. *Een mantel van eekhoornbont*, herinnerde hij zich, *hij stak me neer om een mantel van eekhoornbont*.

De eigenares ervan was dood, haar achterhoofd was een rode brij met stukjes bot, maar haar mantel zag er warm en dik uit. Het sneeuwde en Varamyr was zijn eigen mantels bij de Muur kwijtgeraakt. Zijn slaappelzen en wollen ondergoed, zijn schapenleren laarzen en zijn bontgevoerde handschoenen, zijn voorraad mede en gehamsterd voedsel, de lokken haar van de vrouwen met wie hij geslapen had, zelfs de gouden armringen die Mans hem had geschonken: alles was hij kwijt, alles had hij achtergelaten. *Ik stond in brand en ik stierf en toen rende ik weg, half waanzinnig van pijn en doodsangst*. De herinnering eraan vervulde hem nog steeds met schaamte, maar hij was niet de enige geweest. Anderen waren net zo hard weggerend, honderden, duizenden. *De slag was verloren. De ridders waren gekomen, onoverwinnelijk met hun staal, iedereen dodend die achterbleef om te vechten. Het was vluchten of sterven*.

De dood viel echter niet zo makkelijk te ontlopen. Dus toen Varamyr bij de dode vrouw in het bos kwam en neerknielde om de mantel van haar lichaam te trekken, zag hij de jongen pas toen die opeens uit zijn schuilplaats tevoorschijn sprong en het lange benen mes in zijn zij stak, terwijl hij de mantel uit zijn verkleumde vingers trok. ‘Zijn moeder,’ vertelde Distel later, nadat de jongen ervandoor was gegaan. ‘Het was de mantel van zijn moeder, en toen hij zag dat jij haar beroofde...’

‘Ze was dood,’ zei Varamyr en hij vertrok zijn gezicht terwijl haar benen naald zijn huid doorboorde. ‘Iemand had haar hoofd ingeslagen. Een kraai.’

‘Geen kraai. Hoornvoet. Ik zag het.’ Haar naald sloot de snee in zijn zij. ‘Wildlingen, en wie is er over om hen te temmen?’ *Niemand. Als Mans dood is, is het vrije volk verdoemd.* De Thenns, reuzen en Hoefmannen, de holbewoners met hun gevijlde tanden, en de mensen van de westkust met hun benen strijdwapens... ook zij waren verdoemd. Zelfs de kraaien. Misschien wisten ze dat nog niet, maar die hufters in hun zwarte mantels zouden net zo creperen als de rest. De vijand was in aantocht.

Haggons schorre stem weerklonk in zijn hoofd. ‘Jij zult tienmaal sterven, jongen, en elke keer zal het pijn doen... maar als je ware dood komt, zul je opnieuw leven. Het tweede leven is simpeler en zoeter, zeggen ze.’

Varamyr Zesvachten zou spoedig weten of het waar was. Hij proefde zijn ware dood in de rook die zuur in de lucht hing, voelde het in de hitte onder zijn vingers wanneer hij een hand onder zijn kleren stak om de wond aan te raken. De kilte was ook binnen in hem, hing in zijn botten. Deze keer zou het de kou zijn die hem velde.

Zijn vorige dood was door vuur geweest. *Ik brandde.* Verward als hij was dacht hij dat een boogschutter op de Muur hem met een brandende pijl had geraakt... maar het vuur zat *binnen in hem*, verteerde hem van binnenuit. En de pijn...

Varamyr was negenmaal eerder gestorven. Hij was gestorven aan de steek van een speer, berentanden in zijn keel, en doodgebloed terwijl hij een doodgeboren jong baarde. Hij

stierf zijn eerste dood toen hij nog maar zes was, toen zijn vaders bijl zijn schedel spleet. Zelfs dat had hem niet zo verscheurend pijn gedaan als dat vuur in zijn ingewanden, dat knetterde door zijn vleugels, dat hem verslond. Hij had geprobeerd ervoor te vluchten, maar zijn angst wakkerde de vlammen alleen maar aan en maakte ze verzengender. Heel even had hij verschroeiend boven de Muur gehangen, terwijl zijn arendsogen het gewoel van de mensen onder zich opnamen. Toen veranderden de vlammen zijn hart in zwarte as en was zijn ziel gierend terug in zijn eigen huid gezonden, waardoor hij een tijdje krankzinnig was geweest. Hij beefde al bij de herinnering alleen.

Toen pas merkte hij dat zijn haardvuur gedoofd was.

Er was slechts een grijs en zwart hoopje verkoold hout over, met een paar gloeiende sintels in de as. *Er komt nog wat rook vanaf, het heeft alleen hout nodig.* Tandenknaarsend van de pijn kroop Varamyr naar de stapel gebroken takken die Distel had binnengebracht voor ze op jacht ging, en hij wierp een paar stokjes in de as. ‘Vang,’ kraste hij. ‘Brand.’ Hij blies zacht op de sintels en zond een woordeloos gebed naar de naamloze goden van bos en heuvel en veld.

De goden antwoordden niet. Na een tijdje steeg er zelfs geen rook meer op. De kou in de hut nam al toe. Varamyr had geen vuursteentjes, geen tondel, geen droog aanmaakhout. Hij zou het vuur nooit meer aan het branden krijgen. ‘Distel!’ riep hij uit, met schorre stem, hees van de pijn. ‘Distel!’

Haar kin was scherp en haar neus was plat, en ze had een moedervlek op haar ene wang waaruit vier haren ontsproten. Een lelijk en nors gezicht, maar hij had er alles voor overgehad als hij een glimp ervan had kunnen opvangen om de hoek van de deur. *Ik had haar moeten nemen voor ze vertrok.* Hoe lang was ze nu al weg? Twee dagen? Drie? Varamyr wist het niet zeker. Het was donker in de hut, en hij was af en toe in slaap gesukkeld, dus hij had eigenlijk geen idee of het buiten dag of nacht was. ‘Wacht,’ had ze gezegd. ‘Ik kom terug met eten.’ Dus had hij als een kind zitten wachten, dromend van Haggon en Bobbel en alle verkeerde keuzes die hij had gemaakt in zijn

lange leven, maar de dagen en nachten gingen voorbij en Distel was niet teruggekomen. *Ze komt niet meer terug.* Varamyr vroeg zich af of hij zichzelf had verraden. Kon ze zien wat hij dacht door naar hem te kijken, of had hij geijld tijdens zijn koortsachtige dromen?

Gruwel, hoorde hij Haggon zeggen. Het was net alsof hij hier was, hier in de kamer. ‘Het is maar een lelijke speervrouw,’ zei Varamyr tegen hem. ‘Ik ben een groot man. Ik ben Varamyr, de warg, de gedaanteverwisselaar, het klopt niet dat zij blijft leven en ik moet sterven.’ Er antwoordde niemand. Er was ook niemand. Distel was verdwenen. Ze had hem verlaten, net als de rest.

Zijn eigen moeder had hem ook verlaten. *Ze hilde om Bobbel, maar om mij hilde ze nooit.* Die ochtend dat zijn vader hem uit bed sleurde om hem uit te leveren aan Haggon, keek ze niet eens naar me om. Hij had gegild en getrapt terwijl hij de bossen in werd getrokken, tot zijn vader hem een klap gaf en zei dat hij zijn kop moest houden. ‘Jij hoort thuis bij je eigen soort,’ was alles wat hij zei, toen hij hem neersmeet aan Haggons voeten.

Hij had wel gelijk, dacht Varamyr huiverend. Haggon leerde me veel, te veel om op te noemen. *Hij leerde me jagen en vissen, hoe een karkas in stukken gehakt werd en een vis ontgraat, en hoe ik de weg in het bos kon vinden. En hij leerde me alles over de warg en de geheimen van de gedaanteverwisselaar, al was mijn gave groter dan die van hem.*

Jaren later was hij op zoek gegaan naar zijn ouders, om ze te vertellen dat hun Knobbel de grote Varamyr Zesvachten was geworden, maar ze waren allebei dood en verbrand. *Heengegaan in bomen en rivieren, heengegaan in stenen en aarde. Heengegaan tot stof en as.* Dat was wat de bosheks zijn moeder vertelde, de dag dat Bobbel stierf. Knobbel wilde geen kluitje aarde worden. De jongen had gedroomd van de dag dat barden zijn daden zouden bezingen en mooie meisjes hem zouden kussen. *Als ik later groot ben, word ik de Koning-achter-de-Muur,* had Knobbel zichzelf beloofd. Dat was niet gelukt, maar hij was wel in de buurt gekomen. Varamyr Zesvachten was een

angstwekkende naam geworden. Hij trok naar het slagveld op de rug van een sneeuwbeer van dertien voet lang, met drie wolven en een schaduwkat erachter, en zijn plaats was aan Mans Roovers rechterhand. *Het was Mans die me hierheen bracht. Ik had niet moeten luisteren. Ik had in mijn beer moeten glijden en Mans uiteen moeten rijten.*

Voor de tijd met Mans was Varamyr Zesvachten een soort heer geweest. Hij woonde in zijn eentje in een landhuis van mos en modder en boomstammen dat eens van Haggon was geweest; zijn beesten waren zijn personeel. Een tiental dorpen bewezen hem hulde met brood en zout en cider, en gaven hem fruit uit hun boomgaarden en groenten uit hun moestuinen. Voor zijn vlees zorgde hij zelf. Wanneer hij zijn zinnen had gezet op een vrouw zond hij zijn schaduwkat op pad om haar te achtervolgen, en het meisje op wie hij zijn oog had laten vallen volgde het dier gedwee naar het bed. Sommige kwamen in tranen bij hem aan, maar ze kwamen in elk geval. Varamyr schonk ze zijn zaad, sneed een lok haar af als herinnering en stuurde ze terug. Zo af en toe arriveerde er een dorpsheer met een speer in zijn hand om korte metten te maken met de bruiet, en zijn zuster of minnares of dochter te redden. Die kerels bracht hij om, maar de vrouwen deed hij nooit kwaad. Sommige zegende hij zelfs met een kind. *Onderdeurtjes. Kleine, miezerige wurmpjes, zoals Knobbel, en niet een met de gave.*

Angst bracht hem wankelend op de been. Met zijn hand tegen zijn zij gedrukt om het sijpelen van het bloed uit de wond te stelpen, sleepte Varamyr zich naar de deur en trok de versleten huid opzij waardoor hij oog in oog kwam te staan met een witte wand. *Sneeuw.* Geen wonder dat het binnen zo donker en rokerig was geworden. De vallende sneeuw had de hut helemaal bedekt.

Toen Varamyr ertegenaan duwde, viel de zachte, natte sneeuw uiteen. Daarbuiten was de nacht wit als de dood; bleke wolkenflarden dansten in groten getale rond de zilveren maan, terwijl duizend sterren koeltjes toekeken. Hij kon de gebochelde vormen van andere hutten zien die onder sneeuwvlagen waren begraven, en erachter de bleke schaduw van een weirboom

gehuld in een pantser van ijs. Naar het zuiden en westen waren de bergen een uitgestrekte witte wildernis waar niets bewoog, op de jagende sneeuw na. 'Distel,' riep Varamyr zwakjes, terwijl hij zich afvroeg hoe ver ze kon zijn gekomen. *'Distel. Vrouw. Waar ben je?'*

Ver weg huilde een wolf.

Er ging een rilling door Varamyr heen. Hij kende dat gehuil zoals Knobbel zijn moeders stem had gekend. *Eenoog*. Het was de oudste van de drie, de grootste, de moedigste. Volger was leniger, sneller, jonger en Sluwie doortrapper, maar ze waren allebei bang voor Eenoog. De oude wolf was onverschrokken, meedogenloos, woest.

Tijdens de smartelijke dood van de adelaar was Varamyr de controle over zijn andere dieren kwijtgeraakt. Zijn schaduwkat was de bossen in gerend, terwijl de sneeuwbeer haar klauwen gebruikte tegen iedereen die in haar buurt kwam en vier mannen verscheurde voor ze geveld werd door een speer. Als Varamyr binnen bereik was geweest, had ze ook hem aangevallen. De beer haatte hem, elke keer dat hij haar gedaante aannam of op haar rug klom, was ze als een dolle tekeergegaan.

Maar zijn wolven...

Mijn familie. Mijn roedel. Vele nachten had hij tussen zijn wolven geslapen, hun ruige lichamen tegen hem aan gedrukt om hem warm te houden. *Wanneer ik sterf zullen ze zich te goed doen aan mijn vlees, zodat alleen mijn botten de dooi in de lente zullen begroeten.* De gedachte deed hem merkwaardig genoeg goed. Zijn wolven hadden vaak voor hem gefoerageerd als ze rondzwierven; het leek alleen maar eerlijk dat hij hun zou voeden als zijn einde kwam. Misschien begon zijn tweede leven wel terwijl het nog warme vlees van zijn lijk zou worden getrokken.

Honden waren de makkelijkste dieren om een band mee te krijgen; ze leefden zo dicht bij de mensen dat ze haast menselijk waren. Als hij de gedaante van een hond aannam, leek het of hij een oude laars aantrok, waarvan het leer zacht en soepel was geworden door jaren dragen. Zoals een laars geschapen